Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl a) Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose

(COM(2018) 378 final – 2018/203 (COD))

ir dėl b) Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas)

(COM(2018) 379 final – 2018/204 (COD))

(2019/C 62/09)

Pranešėjas **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Konsultavimasis	a) Europos Parlamentas, 2018 9 10
	b) Europos Parlamentas, 2018 9 10
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsnis
Atsakingas skyrius	Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius
Priimta skyriuje	2018 10 2
Priimta plenarinėje sesijoje	2018 10 17
Plenarinė sesija Nr.	538
Balsavimo rezultatai (už/prieš/susilaikė)	184/0/9

1. **Išvados ir rekomendacijos**

1.1. EESRK atkreipia dėmesį į Komisijos pasiūlymus dėl reglamento dėl įrodymų rinkimo ir reglamento dėl dokumentų įteikimo dalinio pakeitimo.

1.2. EESRK prašo Komisijos atsižvelgti į šiame dokumente, visų pirma 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.9, 5.10, 6.3, 6.4 ir 6.6 punktuose pateiktas pastabas dėl jos pasiūlymų, nes be tikros teisminės erdvės neįmanoma visapusiškai naudotis bendrosios rinkos laisvėmis.

2. **Bendrosios aplinkybės**

2.1. Siekiant Europos Sąjungoje (ES) sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 81 straipsnyje nustatyti pagrindai, kuriais remiantis plėtojamas vadinamasis teisminis bendradarbiavimas tarpvalstybinio pobūdžio civilinėse bylose, ES priskiriant įgaliojimus, pagal kuriuos jai suteikiama teisė patvirtinti valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimo priemones.

2.2. Kai tai būtina tinkamam vidaus rinkos veikimui užtikrinti, nustatomas teisės aktas, kuriuo patvirtinamos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti teisminių ir neteisminių sprendimų tarpusavio pripažinimą, jų vykdymą ir bendradarbiavimą renkant įrodymus valstybėse narėse.

2.3. Kad galėtų reglamentuoti valstybių narių teisminę pagalbą, ES pakeitė Hagos konvencijose numatytas sistemas šiomis teisinėmis priemonėmis:

2.3.1. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 ([1]) dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose (toliau – reglamentas dėl įrodymų rinkimo), priimtas Vokietijos Federacinės Respublikos iniciatyva ir taikomas visose valstybėse narėse, išskyrus Daniją.

2.3.2. Šiuo reglamentu nustatyta ES masto tiesioginio ir greito prašymų surinkti įrodymus perdavimo ir vykdymo tarp teismų sistema ir nustatytos tikslios tokių prašymų formos ir turinio taisyklės. Įdiegta tiesioginio teismų bendradarbiavimo sistema. Šia sistema buvo pakeista ankstesnė sistema, pagal kurią vienos valstybės narės teismo prašymai būdavo perduodami kitos valstybės narės centrinei įstaigai;

2.3.3. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 ([2]) dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (toliau – reglamentas dėl dokumentų įteikimo), taikomas visose valstybėse narėse ([3]).

2.3.4. Šis reglamentas taikomas nagrinėjant civilines ir komercines bylas, kai teisminis arba neteisminis dokumentas turi būti perduodamas iš vienos valstybės narės į kitą, kad būtų joje įteiktas. Tačiau jis netaikomas mokesčių, muitų ar administraciniams klausimams arba valstybės atsakomybei už veiksmus ir neveikimą vykdant valstybės įgaliojimus (*acta iure imperii*).

2.4. EESRK visada pasisakė už tai, kad ES būtų sukurta bendra laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė, be kita ko, nustatant su teisminiu bendradarbiavimu ir civilinėmis bylomis susijusias priemones, kurių reikia tam, kad piliečiams ir įmonėms nebūtų kliudoma ar jie nebūtų atgrasomi naudotis savo teisėmis dėl nesuderinamų arba sudėtingų valstybių narių teismų sistemų.

2.5. Bet kuriuo atveju, siekiant sukurti Europos teisminę erdvę, būtina gerinti teismų bendradarbiavimą ir šiuo tikslu supaprastinti bei paspartinti procedūras, kad nekiltų trikčių ir nebūtų gaištamas laikas.

3. **Komisijos pasiūlymai**

3.1. Komisijos pasiūlymais siekiama iš dalies pakeisti du esamus reglamentus dėl įrodymų rinkimo ir dokumentų įteikimo.

3.2. *Pasiūlymas dėl reglamento dėl įrodymų rinkimo dalinio pakeitimo*

3.2.1. Pasiūlymu siekiama gerinti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės ir vidaus rinkos veikimą gerinant ir spartinant įrodymų rinkimo tarpvalstybiniu mastu procesus.

3.2.2. Siekiama pritaikyti reglamentą atsižvelgiant į techninę pažangą – pasinaudoti skaitmeninimo privalumais, reikalauti, kad ryšiai būtų palaikomi ir dokumentais būtų keičiamasi visų pirma elektroninėmis priemonėmis, ir laikytis duomenų ir privatumo apsaugos principų, nepažeidžiant šalių procesinių teisių. Todėl į sistemą turi būti įdiegta decentralizuota struktūra, kuri sudarytų sąlygas tiesiogiai palaikyti ryšį tarp jos galinių vartotojų.

3.2.3. Kai renkant įrodymus turi būti apklaustas kitoje valstybėje narėje esantis asmuo, pasiūlyme skatinama naudoti tokias šiuolaikines priemones kaip vaizdo konferencijos. Siekiama užtikrinti, kad tai būtų daroma tinkamiau, dažniau ir greičiau, kai įrodymai turi būti surenkami tiesiogiai, kaip liudytoją, šalį ar ekspertą apklausiant asmenį, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje.

3.2.4. Panaikinamos teisinės kliūtys elektroninių (skaitmeninių) įrodymų pripažinimui. Pasiūlyme numatytas skaitmeninių įrodymų tarpusavio pripažinimas. Taip sumažėtų procese dalyvaujantiems piliečiams ir įmonėms tenkanti našta, taip pat sumažėtų atvejų, kai elektroniniai įrodymai atmetami.

3.2.5. Siūloma spręsti problemą dėl skirtingų termino „teismas“ aiškinimų – šiuo metu reglamente dėl įrodymų rinkimo šis terminas neapibrėžtas. Pasiūlymu siekiama pašalinti šiuos neaiškumus.

([1]) 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 (OL L 174, 2001 6 27, p. 1).

([2]) 2007 m. lapkričio 13 d. Reglamentas (EB) Nr. 1393/2007, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1348/2000 (OL L 324, 2007 12 10, p. 79).

([3]) Pagal vadinamąjį paralelų susitarimą su Danija (OL L 300, 2005 11 17, p. 55). Savo ruožtu Jungtinė Karalystė ir Airija pagal Sutarties Protokolo Nr. 21 3 straipsnį pranešė apie savo pageidavimą dalyvauti priimant ir taikant abu reglamentus.

3.2.6. Pasiūlymas dera su kitomis ES teisminio bendradarbiavimo civilinėse bylose priemonėmis ir juo nedaromas poveikis galimam institucijų keitimuisi informacija dėl teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis ([4]) ir išlaikymo prievolėmis ([5]), pripažinimo bei vykdymo, net jei ta informacija turi įrodomąją vertę, todėl prašančioji institucija gali laisvai pasirinkti tinkamiausią metodą.

3.2.7. Nustatoma, kad valstybės narės diplomatiniai atstovai ar konsuliniai pareigūnai gali rinkti įrodymus kitos valstybės narės teritorijoje ir jos dalyje, kurioje jie vykdo savo funkcijas, be išankstinio prašymo tos valstybės narės centrinei įstaigai arba kompetentingai institucijai.

3.2.8. Siekiant užtikrinti skaitmeninių įrodymų tarpusavio pripažinimą, tokie valstybėje narėje pagal jos teisę surinkti įrodymai negali būti nepripažįstami kaip turintys įrodomąją vertę kitose valstybėse narėse tik dėl jų skaitmeninio pobūdžio.

3.2.9. Siekiant padaryti standartinių formų, išdėstytų prieduose, pakeitimus arba jas atnaujinti, Komisijai numatyta deleguoti įgaliojimus pagal SESV 290 straipsnį.

3.3. *Reglamentas dėl dokumentų įteikimo*

3.3.1. Pagrindinė šio reglamento nuostatų paskirtis yra nustatyti vienodus būdus, kuriais dokumentai iš vienos valstybės narės perduodami į kitą tų dokumentų įteikimo kitoje valstybėje narėje tikslais. Tam labai pravertė patirtis, įgyta taikant dabartinį reglamentą, ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) jurisprudencija šiuo klausimu.

3.3.1.1. Keičiasi šio reglamento taikymo sritis, nors kalbant apie neteisminius dokumentus formuluotė lieka tokia pati. Tačiau kalbant apie teisminius dokumentus, reglamentas taikomas visais atvejais, kai adresato nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje.

3.3.1.2. Ši nauja tvarka, pagal kurią visi atvejai, kai dokumentai įteikiami adresatui, gyvenančiam kitoje valstybėje narėje, privalo būti reguliuojami, taikoma tik bylos iškėlimo dokumentų įteikimui. Paskesnėse teismo proceso instancijose teisminių dokumentų įteikimo atvejais tokia griežta apsauga nebėra tokia svarbi.

3.4. Siunčiančiosios ir priimančiosios institucijos ryšius palaiko ir dokumentais keičiasi elektroniniu būdu, per decentralizuotą IT sistemą, kurią sudaro nacionalinės IT sistemos, susietos saugia ir patikima ryšių infrastruktūra, tačiau nenumatyto ir išimtinio decentralizuotos IT sistemos gedimo atveju galima naudoti alternatyvias (tradicines) ryšio priemones.

3.5. Nustatyta, kad valstybės narės turi padėti nustatyti kitoje valstybėje narėje esančio dokumento gavėjo buvimo vietą. Tam numatytos trys galimybės:

— teisminė pagalba per valstybių narių paskirtas institucijas;

— prieiga prie viešų nuolatinės gyvenamosios vietos registrų per e. teisingumo portalą;

— išsami e. teisingumo portale skelbiama informacija apie tai, kokiais būdais galima nustatyti asmens buvimo vietą atitinkamos valstybės narės teritorijoje.

3.6. Gali būti reikalaujama, kad užsienyje esančios bylos šalys paskirtų atstovą, kuris įteiktų jiems procesinius dokumentus proceso valstybėje narėje.

3.7. Sustiprinama procedūra, pagal kurią adresatas gali atsisakyti priimti dokumentą, jei jis nėra surašytas tinkama kalba arba į ją išverstas.

3.8. Pasiūlymu pašto paslaugų teikėjai, įteikiantys dokumentus paštu pagal reglamentą, įpareigojami naudoti specialų atgalinį kvitą (gavimo patvirtinimas). Taip pat nustatomas būtiniausias standartas, pagal kurį nustatomi tinkami pakaitiniai gavėjai tais atvejais, kai pašto paslaugų teikėjas negali perduoti dokumento asmeniškai adresatui.

([4]) 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 (OL L 338, 2003 12 23, p. 1).
([5]) 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2003 (OL L 7, 2009 1 10, p. 1).

3.9. Pasiūlyme kaip papildoma įteikimo pagal reglamentą alternatyva numatomas elektroninis dokumentų įteikimas.

3.10. Tais atvejais, kai atsakovas neatvyksta į teismą, numatyti du esminiai pakeitimai:

a) procesą vykdantis teismas privalės išsiųsti pranešimą, kuriuo įspėjama apie bylos iškėlimą arba apie atsakovui už akių sprendimą, kuris siunčiamas į turimą teismo posėdyje nedalyvavusio atsakovo naudotojo paskyrą;

b) nustatytas bendras dvejų metų laikotarpis, skaičiuojamas nuo atsakovui už akių sprendimo priėmimo dienos, per kurį išimties tvarka gali būti atleidžiama nuo teismo sprendimo apskundimo termino pasibaigimo pasekmių, jei siekiama užginčyti to teismo sprendimo pripažinimą ir vykdymą kitoje valstybėje narėje.

4. **Bendrosios pastabos**

4.1. EESRK palankiai vertina Komisijos pasiūlymus dėl reglamento dėl įrodymų rinkimo ir reglamento dėl dokumentų įteikimo pakeitimų, kuriais supaprastinama valstybių narių teisminių sistemų integracija, nustatant vienodus būdus atitinkamose jų taikymo srityse.

4.2. Abiem pasiūlymais prisidedama prie to, kad ES būtų gerinamas teisminis bendradarbiavimas, grindžiamas teisminių sprendimų tarpusavio pripažinimo principu (SESV 81 straipsnis), stiprinama laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė (SESV 3 straipsnio 2 dalis ir 67 straipsnis) ir kuriama vidaus rinka (SESV 26 straipsnis).

4.3. Trumpai tariant, jei būtų patvirtinta ir taikoma Komisijos pasiūlyta reglamentavimo sistema, tai turėtų padėti objektyviai pašalinti įvairias nematomas kliūtis, kurios daro tiesioginį poveikį visų gyventojų – tiek valstybių narių piliečių, tiek ES gyvenančių asmenų – gyvenimui ir ES veikiančių įmonių prekybos veiklai.

4.4. Siekiant užtikrinti galimybę kreiptis į teismą ir teisę į teisingą teismo procesą, šių dviejų pasiūlymų nuostatas būtina taikyti tarpvalstybinių aspektų turinčiuose teismo procesuose.

4.5. Pasiūlymai taip pat suderinti su bendrosios skaitmeninės rinkos strategija e. valdžios srityje, visų pirma dėl to, kad jais atsižvelgiama į poreikį imtis priemonių siekiant modernizuoti viešąjį administravimą ir užtikrinti tarpvalstybinį sąveikumą, kad būtų paprasčiau palaikyti ryšius su piliečiais.

4.6. Pasiūlymais didinamas teisinis tikrumas ir taip padedama išvengti vėlavimo ir nepagrįstų išlaidų piliečiams, įmonėms ir viešojo administravimo institucijoms ir šalinami šalių procesinių teisių apsaugos trūkumai, taigi siekiama panaikinti gynybos kliūtis pagal vadinamąjį procesinės lygybės principą.

4.7. Reikia pažymėti, kad nuostata dėl deleguotųjų aktų siekiant atnaujinti ir iš dalies pakeisti priedą dviejuose pasiūlymuose dėl reglamento neatitinka EESRK pozicijos ([6]) šiuo klausimu, nes pasiūlyme numatyta, kad įgaliojimai deleguojami neribotam laikotarpiui, nepaisant reikalavimo, kad įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus būtų suteikiami ribotam laikotarpiui.

4.8. Galiausiai EESRK mano, kad be tikros teisminės erdvės neįmanoma visapusiškai naudotis bendrosios rinkos laisvėmis.

5. **Bendrosios pastabos dėl reglamento dėl įrodymų rinkimo**

5.1. Pasiūlymu dėl reglamento dėl įrodymų rinkimo dalinio pakeitimo siekiama skatinti susijusias kompetentingas institucijas palaikyti ryšius elektroninėmis priemonėmis, o ne popieriniu formatu, nes tai yra brangesnis ir lėtesnis būdas, taip pat naudoti vaizdo konferencijas asmenims kitoje valstybėje narėje apklausti, nepažeidžiant šalių procesinių teisių.

5.2. Nors šiame pasiūlyme daroma prielaida, kad susiję teismai veikia stropiai ir veiksmingai ir tiksliai laikosi lojalaus bendradarbiavimo ir tarpusavio pripažinimo principų – remiantis pastaruoju principu aiškiai nurodyta, kad skaitmeniniai įrodymai negali būti nepripažįstami kaip turintys įrodomąją vertę (pasiūlymo ketvirta konstatuojamoji dalis ir 18a straipsnis), – nepateikiama jokių nuostatų tuo atveju, kai teismas, į kurį kreipiamasi, pateikia neigiamą atsakymą dėl:

([6]) OL C 288, 2017 8 31, p. 29; OL C 345, 2017 10 13, p. 67.

— nepagrįsto delsimo,

— motyvų nenurodymo arba

— nepakankamų motyvų.

Šios prielaidos reiškia, kad praktiškai neįmanoma pasinaudoti teise į veiksmingą teisminę apsaugą, ir reikėtų ieškoti sprendimo siekiant užtikrinti, kad taip neatsitiktų.

5.2.1. Ši aplinkybė svarbi esant dabartinei padėčiai ES teisės srityje, kai paprastas teismo, kuris turi pateikti prejudicinį klausimą Teisingumo Teismui, atsisakymas nagrinėjamoje byloje galėtų būti laikomas šiurkščiu valstybės įsipareigojimų pagal ES teisę pažeidimu ([7]).

5.2.2. Yra įvairių situacijų, kai teismas, į kurį kreipiamasi, gali šiurkščiai pažeisti asmenų teises, jei aktyviai nebendradarbiauja, ypač kai taikoma laikinoji apsauga, remiantis nacionalinio suvereniteto sritimis, nacionaliniu saugumu, viešąja tvarka ir kt. (žr. ES sutarties 4 straipsnio 2 dalį) arba jei yra nesutapimų dėl skirtingos valstybių narių teismų praktikos.

5.2.3. Pastaroji padėtis susidaro, pavyzdžiui, *pre-trial discovery* (ikiteisminio tyrimo) metu, nes pagal 1970 m. kovo 18 d. Hagos konvenciją dėl įrodymų civilinėse arba komercinėse bylose paėmimo užsienyje konvencijos šalims leidžiama numatyti suvereniteto sritis, kad jos galėtų atmesti teismo pavedimus, pateiktus ikiteisminiame proceso etape (po to, kai pareiškiamas ieškinys, tačiau prieš prasidedant bylos nagrinėjimui).

5.2.4. Nors šiuo metu galiojančiame Reglamente (EB) Nr. 1206/2001 šis klausimas nėra aiškiai sprendžiamas, jis nepatenka į reglamento taikymo sritį, kaip matyti iš 2001 m. liepos 4 d. Tarybos pareiškimo Nr. 54/01 (dok. Nr. 10571/01, p. 1).

5.2.5. Kartais gali būti nepagrįstai delsiama dėl nepakankamos institucijų, į kurias kreipiamasi, techninės kvalifikacijos arba dėl to, kad netinkamai veikia technologinė infrastruktūra. Siekiant kuo labiau užkirsti kelią tokioms situacijoms ir jas panaikinti, pasiūlyme reikėtų pateikti nuostatą, kuria valstybių narių būtų reikalaujama užtikrinti, kad jų teismai naudotų naujausias skaitmenines technologijas, ir pritaikyti technologinę infrastruktūrą.

5.3. Be to, reikėtų sukonkretinti tam tikras pasiūlymo nuostatas. Pavyzdžiui, 1 straipsnio 4 dalyje sąvoka „teismas“ apibrėžiama kaip „bet kokia valstybės narės teisminė institucija, kompetentinga rinkti įrodymus“ pagal reglamentą.

5.3.1. Nors ši sąvoka galėtų apimti valstybės tarnautojus (pavyzdžiui, notarus), į ją nepatenka privataus pobūdžio arbitražo komisijos – tiek investicijų arbitražo srityje, tiek komercinio, vartotojų ar bet kokios kitos arbitražo komisijos, sprendžiančios kitus klausimus.

5.3.2. Taigi neatsižvelgiama į tai, kokios svarbios yra arbitražo komisijos valstybių narių ir trečiųjų šalių prekybos veiklai ir ekonomikai.

5.3.3. Kalbant apie trečiąsias šalis, gali susidaryti *lis pendens* situacijos arba kilti problemų dėl šių šalių sprendimų vykdymo valstybių narių institucijose, į kurias kreipiamasi (pavyzdžiui, *anti-suit injunction*), – dėl to galėtų atsirasti teisinis netikrumas.

5.3.4. Žinoma, ši sąvokos „teismas“ apibrėžtis atitinka Teisingumo Teismo jurisprudenciją, kurioje dažnai nepripažįstama, kad privataus pobūdžio arbitražo komisijos turi teismo statusą ([8]).

5.3.5. EESRK nuomone, automatiškai taikant šią Teisingumo Teismo jurisprudenciją aptariamoje srityje galėtų susidaryti tokia padėtis, kai nepripažįstami arbitražo teismų sprendimai arba teismas, į kurį kreipiamasi, atsisako bendradarbiauti – dėl to tam tikrais atvejais suinteresuotieji subjektai gali likti neginami.

([7]) Žr. generalinio advokato M. Watheleto išvadų byloje *Europos Komisija prieš Prancūzijos Respubliką* (C-416/17) 95–103 punktus.

([8]) Pavyzdžiui, šiose bylose: *Nordsee* (102/81, 1982 m., 10–13 punktai); *Eco Swiss* (C-126/97, 1999 m., 34 punktas); *Denuit ir Cordier* (C-125/04, 2005 m., 13 punktas); *Gazprom* (C-536/13, 2015 m., 36 punktas); *Achmea* (C-284/16, 2018 m., 45–49 punktai) ir kt.

5.3.6. Vis dėlto į šį vertinimą neturi būti įtraukiamos arbitražinės išlygos tarp investuotojo ir valstybės, numatytos dvišalėse investicijų sutartyse, kadangi jos nesuderinamos su ES teise ir neturi teisinio poveikio, nes yra neteisėtos dėl to, kad jos iš dalies sutampa su bendrosios rinkos taisyklėmis ir jomis diskriminuojami ES investuotojai, kaip nustatyta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje Sprendimu *Achmea* ([9]).

5.4. Savo ruožtu 17b straipsniu valstybės narės diplomatiniams atstovams ar konsuliniams pareigūnams suteikiama galimybė be išankstinio prašymo rinkti įrodymus kitos valstybės narės teritorijoje, kurioje jie vykdo savo funkcijas. Pagal šiuos įgaliojimus jie gali rinkti įrodymus, reikalingus valstybės narės, kuriai jie atstovauja, teismuose vykdomam procesui, apklausdami valstybės narės, kuriai jie atstovauja, piliečius, tačiau neversdami jų to daryti

5.5. Svarbu užtikrinti, kad būtų galima išplėsti pasiūlyme numatytas šių tarnautojų teisminės pagalbos funkcijas, kad jos atitiktų dabartinę padėtį ES, visų pirma atsižvelgiant į valstybių narių piliečių teisę laisvai judėti ir apsigyventi ir įmonių įsisteigimo laisvę. Taigi šių tarnautojų funkcijos galėtų apimti ir pagalbą užsieniečiams be išankstinio prašymo arba gaunančiosios valstybės piliečiams, jei tai leidžia minėta valstybė.

5.6. Todėl labai svarbu (ir EESRK tam pritaria) numatyti įpareigojimą padėti perduodančiajai valstybei narei nustatyti asmens, kuriam kitos gaunančiosios valstybės narės teritorijoje turi būti įteiktas teisminis arba neteisminis dokumentas, adresą, kai šis adresas nėra žinomas.

5.7. Be to, aptariamo pasiūlymo atveju pagrindines teises, įskaitant procesines teises civilinėse bylose, siekiama sustiprinti pagal ES teisingumo darbotvarkę 2020 m.

5.8. Šiuo tikslu pasiūlyme nurodytomis skaitmeninimo priemonėmis atsižvelgiama į reikalavimus dėl duomenų ir privatumo apsaugos susijusių teisių elektroninių mainų sistemoje, taip pat iš anksto nustatomi sistemos naudotojai (tik valstybių narių teismai ir teisminės institucijos).

5.9. Tačiau, nors numatoma, kad ateityje padaugės atakų prieš šias elektronines infrastruktūras (ši rizika gali padidėti tarpusavyje sujungus susijusias IT sistemas), nepateikta jokia nuostata dėl to, kaip reikėtų spręsti atsakomybės priskyrimo klausimą, jei dėl kibernetinių atakų arba IT sistemos trikčių ir gedimų būtų paskleista neskelbtina informacija ar net sunaikinti proceso įrodymų duomenys.

5.10. Dėl to gali būti šiurkščiai pažeistos asmenų teisės, nes nėra numatyto būdo nustatyti kaltininkų atsakomybę, arba netgi gali nutikti taip, kad patys asmenys turės susidoroti su šiais pažeidimais, jei jie bus padaromi esant nenugalimos jėgos aplinkybėms.

6. **Bendrosios pastabos dėl pasiūlymo dėl reglamento dėl dokumentų įteikimo**

6.1. EESRK mano, kad pasiūlymu dėl reglamento dėl dokumentų įteikimo bus pagerintos ir pagreitintos teisminės procedūros, nes bus supaprastinti ir paspartinti bendradarbiavimo mechanizmai įteikiant dokumentus. Taip bus gerinamas teisingumo vykdymas tarpvalstybinio pobūdžio bylose, stiprinamos procesinės teisės civilinėse bylose ir didinamas valstybių narių tarpusavio pasitikėjimas viena kitos teisingumo sistemomis.

6.2. Šiuo pasiūlymu siekiama kovoti su tuo, kad veikiama lėtai ir dažnai nesilaikoma nustatytų laikotarpių (taip nutinka dėl to, kad dokumentus perduoda kompetentingos institucijos), įpareigojant dokumentus įteikti elektroninėmis priemonėmis. Be to, stiprinamos adresato gynybos teisės taikant įvairius tikslinius kompetentingų institucijų veiksmus siekiant šalinti teisinį netikrumą dėl atsisakymo priimti dokumentą arba kai teismo sprendimai priimami už akių.

6.3. Reikia pažymėti, kad šio pasiūlymo taikymo asmenims ir materialinė taikymo sritis yra plati, taigi apima visus asmenis – tiek fizinius, tiek juridinius, taigi ir visus prekiautojus, taip pat labai mažas įmones, ir kad taikomos tik aiškiai nustatytos išimtys (1 straipsnio 1 ir 3 dalys).

([9]) 2018 m. kovo 6 d. Sprendimas *Achmea*, C-284/16 (ECLI:ES:C:2018:158).

Reikėtų suderinti tekstus visomis kalbomis, kad būtų aišku, jog siūlomas reglamentas susijęs ne tik su raštu, kuriuo pradedama procedūra, bet ir su visais teismo proceso dokumentais.

6.4. EESRK pritaria nustatytoms garantijoms ir apsaugos priemonėms, kad adresatas galėtų atsisakyti priimti dokumentą, ir reikalavimui, kad gaunančioji agentūra turi pateikti atitinkamą informaciją. Be to, siekiant suderinti proceso šalių teises, atsakovas turi būti išsamiai susipažinęs su bylos iškėlimo dokumentu, todėl svarbu, kad tarp jame vartojamų kalbų būtų adresatui suprantama kalba arba viena iš dokumentų įteikimo vietos oficialių kalbų.

6.5. Nuostata dėl papildomų dokumentų įteikimo būdų – įteikimas paštu, tiesiogiai per įteikimo valstybės narės teismo pareigūnus, tarnautojus ar kitus kompetentingus asmenis ir elektroninis įteikimas – atrodo tinkama.

6.6. Bet kuriuo atveju, nepriklausomai nuo to, ar dokumentas yra teisminis ar neteisminis, svarbu užtikrinti, kad jis būtų vientisas ir pasiektų tikslą.

2018 m. spalio 17 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkas
Luca JAHIER